

Fylkesmannen i Aust-Agder
Utdannings- og barnehageavdelingen

TILSYNSRAPPORT

Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

Grimstad kommune - Holviga skole

Vår referanse: 2014/1605

KONTAKTPERSON I KOMMUNEN:
Anette Meling

FYLKESMANNENS TILSYNSGRUPPE:
Seniorrådgiver Cecilie T. Mork
Seniorrådgiver Inger Marie Skar, tilsynsleder

Innholdsfortegnelse

2. Om tilsynet med Grimstad kommune – Holviga skole	3
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler.....	3
2.2 Tema for tilsynet.....	3
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	4
3. Skolens arbeid med opplæringen i fag	4
3.1 Rettslige krav	4
3.2 Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger.....	6
3.3 Fylkesmannens konklusjon	10
4. Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte	10
4.1 Rettslige krav	10
4.2 Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger.....	11
4.4 Fylkesmannens konklusjon	14
5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning	15
5.1 Rettslige krav	15
5.2 Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger.....	16
5.3 Fylkesmannens konklusjon	17
6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring	17
6.1 Rettslige krav	17
6.2 Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger.....	18
6.4 Fylkesmannens konklusjon.....	18
7. Frist for retting av lovbrudd	19
8. Kommunens frist til å rette	21
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget.....	22

1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 30.04.2014 tilsyn med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen ved Holviga skole i Grimstad kommune.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen (som denne rapporten omhandler), forvaltningskompetanse og skolebasert vurdering. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledningsmateriell knyttet til tilsynet, og Fylkesmannen har gjennomført informasjons- og veiledningssamlinger.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Kommunen er derfor adressat for denne tilsynsrapporten.

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av lovbrudd som er avdekket under tilsynet. Fristen er 01.06.2015. Dersom lovbrudd ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen i Aust-Agder vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

2. Om tilsynet med Grimstad kommune – Holviga skole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlighetstilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som lovbrudd, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet: skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen.

Hovedpunkter i tilsynet vil være:

- Skolens arbeid med opplæringen i fag
- Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skoleeier sørger for at elevene:

- får kjennskap til og opplæring i målene som gjelder for opplæringen
- får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte av opplæringen

- får vurdert kontinuerlig hvilket utbytte de har av opplæringen
- blir fulgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbytte av opplæringen ikke er tilfredsstillende

Manglende etterlevelse av regelverket kan medføre at elevene ikke får realisert sine muligheter eller får lite utbytte av opplæringen.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Grimstad kommune ble åpnet gjennom brev 30.04.2014. Kommunen er blitt pålagt å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju, se vedlegg.

Holviga skole er en 1-10 skole. Kontrollen er gjennomført på 6. og 9. trinn - og i fagene norsk, matematikk og kroppsøving.

Skolens rektor/enhetsleder (heretter nevnt som rektor), fagleder på barnetrinnet, fagleder på ungdomstrinnet og et representativt utvalg av lærere ble intervjuet 04.11.2014. Det ble også gjennomført samtaler med elever. Se vedlegg.

Alle involverte i tilsynet hadde anledning til å delta i et åpningsmøte 04.11.2014, kl 0800-0830.

Grimstad kommune fikk 20.11.2014 forhåndsvarsel om Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner i en foreløpig rapport. Innholdet i den foreløpige rapporten ble også presentert i et møte med kommunen 27.11.2014. Frist for å uttale seg om innholdet i den foreløpige rapporten ble satt til 05.12.2014. Grimstad kommune har 04.12.2014 meldt at de ikke kan finne feil eller misforståelser i den foreløpige rapporten.

3. Skolens arbeid med opplæringen i fag

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med opplæringen i fag. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd. Rektor må organisere skolen slik at dette blir ivarettatt, jf. opplæringsloven § 2-3.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring, hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse, og hva som er grunnlaget for vurderingen.

Undervisvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen, hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, og hva som er grunnlaget for denne vurderingen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer en prestasjon. Fra og med 8. trinn skal elevene kjenne til hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene. Kravet til at dette skal være kjent, innebærer noe mer enn at informasjonen er tilgjengelig for elevene. Rektor må organisere skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler dette til elevene.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter LK06, jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. For de fleste fag i grunnskolen og for noen fag i videregående skole er kompetansemålene satt per hovedtrinn eller etter flere års opplæring. I slike tilfeller må rektor sikre at elevene får opplæring i alle kompetansemålene i faget / på hovedtrinnet gjennom opplæringsløpet. Opplæringsloven § 5-5 hjemler at en elev som får spesialundervisning, kan ha unntak fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene. Gjeldende opplæringsmål for eleven skal da fremgå av en individuell opplæringsplan (IOP). I slike tilfeller må skolen sikre at elevens opplæring dekker de individuelle målene.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Det må fremgå av IOP-en hvilket tidsintervall den gjelder for.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

IOP-en skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal gjennomføres, jf. opplæringsloven § 5-5. Reglene for innhold i opplæringen gjelder så langt de passer for spesialundervisningen. Det kan medføre at målene for opplæringen avviker fra kompetansemålene i læreplanene i LK06.

Før skolen/kommunen gjør et enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilrådning om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen og dermed innholdet i IOP-en. IOP-en kan først tas i bruk etter at det er fattet enkeltvedtaket om spesialundervisning.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når den avviker fra LK06, og skolen må ha en implementert rutine som sikrer at tilbudet om spesialundervisning ses i sammenheng med den ordinære opplæringsplanen (klassens) planer.

Reglene om innhold i opplæringen (kompetansemålene i læreplanene) gjelder for spesialundervisning så langt de passer, jf. § 5-5 i opplæringsloven. Skolen skal legge

vekt på utviklingsmulighetene for eleven og de opplæringsmålene som er realistiske innenfor det samme totale undervisningstimetallet som for andre elever, jf. opplæringsloven § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5. Dersom vedtaket om spesialundervisning ikke inneholder avvik fra LK06, eller bare angir færre kompetansemål i et fag enn i den ordinære læreplanen, må dette også komme klart frem i IOP-en. Det må også komme klart frem i hvilke fag eller deler av fag eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen). Skolen må ha en skriftlig fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng / arbeide sammen i slike tilfeller. Fremgangsmåten må være innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Fylkesmannen har gjennom den skriftlige dokumentasjonen og intervjuer, undersøkt om skolens ledelse ved rektor organiserer det lokale arbeidet med læreplanene slik at tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen er i tråd med Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06).

Vi har særlig sett på det lokale arbeidet med læreplanene og de individuelle opplæringsplanene (IOP) for fagene norsk, matematikk og kroppsøving på 6. og 9. trinn for skoleåret 2014-15. For elever med spesialundervisning, som skal ha avvik fra LK06, har vi sett på om det er utarbeidet egne mål for spesialundervisningen i elevens IOP.

Fylkesmannen har sett på om rektor har systemer og tiltak som bl.a. sikrer at

- kompetansemålene på hovedtrinnene er fordelt på årstrinnene og at skolens ansatte har en felles kunnskap om LK06
- innholdet i opplæringen på hvert trinn bidrar til at elevene kan nå kompetansemålene for hovedtrinnene
- det ved ev valg av læreplanverk i fagene sikres at innholdet i lærebøkene er i tråd med LK06 og lokale læreplaner
- det utarbeides ulike planer for arbeidet som: årsplaner, halvårsplaner, periodeplaner, ukeplaner og planer for enkelttimer
- lokale planer justeres når sentrale læreplaner endres i LK06
- det er satt av felles tid til dette arbeidet: på skolen, på trinnene og på hovedtrinnene
- det utarbeides IOP for alle elever som har vedtak om spesialundervisning, at IOP inneholder mål for opplæringen når eleven skal ha avvik fra LK06 og at innholdet samsvarer med vedtaket
- det gjennomføres vurderinger, kontroller og justeringer
- planene er utformet og blir formidlet slik at elevene vet hva som er målene for opplæringen og hva som legges til grunn for vurderingen av elevenes kompetanse

Holviga skole er en 1 – 10 skole med flere paralleller på hvert trinn. I tillegg til rektor, består ledelsen av en fagleder på barnetrinnet og en fagleder på ungdomstrinnet. Det vil være naturlig at rektor på en så stor skole vil måtte delegere en del oppgaver og ansvar. Det er likevel rektor som har det endelige ansvaret for skolens drift. I det første punktet i denne rapporten, er det særlig rektors kontrollsystem som er i fokus. (Dette punktet tilsvarer de syv første kontrollspørsmålene i tilsynet.)

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget. Rektor skal også sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring, hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse, og hva som er grunnlaget for vurderingen. Videre skal rektor sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Gjennom intervjuene på Holviga skole, har Fylkesmannen fått informasjon om at det i Grimstad kommune ble gjort et lokalt læreplanarbeid i 2007 – 2008 da LK06 var innført. Det ble satt ned faggrupper på tvers av skoler og utarbeidet lokale læreplaner i flere fag. Fylkesmannen har ikke mottatt noen av disse planene, og det kom frem i intervjuene at disse læreplanene ikke er virksomme på skolen.

Det ble stadfestet i intervjuene at i dag forholder ikke lærerne ved Holviga skole seg til noen overordnet lokal læreplan i fagene. Det er opp til den enkelte lærer eller faggruppe å utarbeide årsplaner. Disse går delvis i arv fra forrige lærer som hadde det aktuelle faget på det aktuelle trinnet, med noen justeringer.

Ved Holviga skole er det faggrupper i flere fag. I ungdomstrinnets «Personalbrosjyre» blir det opplyst om navngitte lærere som har fagansvar i fagene norsk, matematikk, engelsk, kunst og håndverk og kroppsøving på ungdomstrinnet. Fylkesmannen har ikke fått tilsvarende informasjon om barnetrinnet, men det ble opplyst i intervjuene at det ble arbeidet i faggrupper også der. På ungdomstrinnet er det satt av en egen ressurs til fagansvarlig/hovedlærer i form av nedsatt tid.

Intervjuene viste at det varierer i hvilken grad det arbeides med årsplaner i faggruppene. Det ser for Fylkesmannen ut til at noen faggrupper sjekker ut om for eksempel alle kompetansemålene er dekket for faget i løpet av 5. – 7. trinn eller 8. – 10. trinn, men at dette ikke er noe som sjekkes ut av skolens ledelse. I og med at lærerne ikke forholder seg til noen overordnet lokal læreplan og det heller ikke er gjennomgående at faggruppene fordeler kompetansemålene mellom trinnene, har ikke rektor sikret at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget.

Det samme gjelder målene i IOP i de tilfellene hvor en elev med spesialundervisning skal følge kompetansemålene på trinnet eller noen av disse. Når det gjelder de individuelle målene i IOP'ene, er Fylkesmannen av den oppfatning at rektor sikrer at opplæringen dekker disse. IOP'ene beskriver aktiviteter og innhold som samsvarer med de individuelle målene som er fastsatt og det rapporteres i årsrapportene i hvilken grad disse målene er nådd.

Fylkesmannen har inntrykk av at de ansatte har et bevisst forhold til lærebøker. I følge rektor var det tidligere en kultur på skolen for først og fremst å bruke læreboka når årsplanene skulle lages, men denne praksisen ble endret skoleåret 2012/13. I den forbindelse ble det også kjøpt inn en del nye læreverk. De ansatte var også tydelige i intervjuene på at læreplanen skulle være styrende, ikke læreboka. Det kom frem at det er faggruppene som langt på vei ønsker seg lærebøker når det er aktuelt å kjøpe inn nye. Kvalitetssikring av at innholdet i bøkene er i henhold til LK06 skal foregå i faggruppene på Holviga skole, men ansvaret for dette er tillitsbasert viste intervjuene.

Av «Personalbrosjyren» til ungdomstrinnet, går det frem at årsplanene/halvårsplanene skal være klare ca. to uker etter skolestart. Når det gjelder barnetrinnet, har ikke Fylkesmannen mottatt noe årshjul for høsten 2014. I Moava er 31.08.2014 oppgitt som frist for å ha årsplanene klare og her er det markert at dette delvis er fullført for høsten 2014.

Fylkesmannen har fått tilsendt årsplaner for fagene norsk, matematikk og kroppsøving for 6. trinn og 9. trinn. Det er noe varierende i hvilken grad årsplanene inneholder kompetansemål, læringsmål og vurderingskriterier. Det er ikke utarbeidet noen felles mal for årsplaner/halvårsplaner ved skolen.

Det er praksis for å legge årsplaner på It's Learning. På ungdomstrinnet er det satt en frist for dette i «Personalbrosjyren». Når det gjelder barnetrinnet, har vi ikke sett noen nedtegnet rutine for dette. Fylkesmannen har inntrykk av at skolens ledelse forsikrer seg om at årsplaner lages, men i mindre grad hva de inneholder. Rektor informerer om at han tar noen stikkprøver.

Når det fra sentralt hold gjøres endringer i LK06, oppfatter Fylkesmannen at det på Holviga skole er opp til den enkelte faglærer eller faggruppe å holde seg oppdatert om dette. Vi ser at ikke alle årsplanene vi har fått tilsendt er oppdaterte i forhold til sentrale endringer.

Det er satt av fellestid på både ungdomstrinn og barnetrinn på onsdager. Det er lagt opp til arbeid i faggrupper denne dagen. Det er positivt at det er satt av tid til fagsamarbeid, noe som legger til rette for arbeid med blant annet å knytte innholdet i opplæringen til kompetansemål i fagene. Fylkesmannen har ikke fått oversendt noen plan for innhold på faggruppemøtene, men gjennom intervjuene kom det frem at det i disse gruppene blir arbeidet med vurdering og med undervisningens innhold. Fylkesmannen har inntrykk av at det blant skolens ansatte er et godt faglig samarbeid. De ansatte er opptatt av å bruke faggruppemøtene som en arena for kvalitetssikring. Skolen preges av en delingskultur og nyansatte blir orientert om skolens praksis av kollegaer som har vært lengre på skolen. Samtidig har Fylkesmannen ikke inntrykk av at det er et systematisk samarbeid mellom ungdomstrinn og barnetrinn. Skolen har noen gjennomgående læreverk og Fylkesmannen ble gjort kjent med noen enkelttilfeller der lærere underviser på begge trinn.

Av eksemplene på ukeplaner som vi har fått tilsendt, ser vi at disse inneholder egen rubrikk for mål. Det er likevel noe varierende i hvilken grad det er læringsmål som oppgis her eller plan for undervisningen. Det kommer frem i intervjuene at det er en kultur på skolen for å veilede elevene i hva som er målet for undervisningsøkten, men Fylkesmannen har ikke sett noen instruks eller rutine hvor det går frem at dette kreves av skolens ansatte.

Fylkesmannen har fått oversendt en del dokumentasjon som tyder på at det gjøres et godt vurderingsarbeid på skolen. Vi har fått flere eksempler på skriftlige vurderingskriterier, tilbakemeldinger til elever, sjekklister, mållark og egenvurderingsskjemaer. Dette tyder på at det er en god praksis på skolen når det gjelder å tydeliggjøre for elevene hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetanse og hva som er grunnlaget for vurdering, men Fylkesmannen kan likevel ikke se at rektor har et system som sikrer dette. Vi har ikke sett noen instruks eller rutine hvor det går frem

at dette kreves av skolens ansatte. Det er heller ikke utarbeidet felles maler og intervjuene synliggjør ulik praksis. Kravene om at elevene skal kjenne til mål og vurderingskriterier innebærer noe mer enn at denne informasjonen er tilgjengelig på for eksempel It's Learning. Informasjonen skal aktivt formidles til elevene. Fylkesmannen er av den oppfatning at rektor ved Holviga skole ikke har noe system som sikrer at dette gjøres.

Oppfølging av ansatte er fordelt i ledelsen på Holviga skole. Fagledere skal følge opp det faglige arbeidet med den enkelte lærer blant annet i medarbeidersamtaler. Gjennom intervjuene kom det frem at punktene omtalt ovenfor ikke er tema i disse samtalene. Det ble flere ganger sagt at ledelsens mulighet til å sikre at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i faget og ivaretar elevenes rett til å kjenne til målene, hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetanse og hva som er grunnlaget for vurderingen, bygger på et tillitsbasert system.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Fylkesmannen er av den oppfatning at det utarbeides IOP hvert år for elever som har fått vedtak om spesialundervisning.

Fylkesmannen har mottatt 4 elevsaker som alle inneholder sakkyndig vurdering, enkeltvedtak om spesialundervisning og individuell opplæringsplan. Av IOP'ene i disse sakene, var to udaterte, en var datert 29.08.2014 og en var datert 31.08. 2014. Alle vedtakene var daterte i juni 2014. Det går frem av intervjuene at IOP'ene skal være klare før 15. mai på barnetrinnet, evt. 15. juni hvis den sakkyndige vurderingen ikke foreligger tidsnok. Av «Personalbrosjyren» til ungdomstrinnet går det frem at IOP'ene skal være utarbeidet innen 1. september. Det blir opplyst i intervju om at for elever på 8.trinn er datoen satt til 15. september for at lærerne skal få bli litt kjent med elevene før IOP'ene utarbeides. Fylkesmannen vil bemerke at IOP'ene bør være klare ved skolestart.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

Når det gjelder målene i IOP'ene, ser vi at disse samsvarer med innholdet i vedtakene. I to av sakene vi har mottatt opplyses det i vedtakene om at elevene ikke skal ha avvik fra LK06, dette samsvarer med innholdet i IOP'ene. I de to andre sakene er det i vedtaket oppgitt hvilke fag eleven ikke skal følge alle kompetansemålene i LK06, dette spesifiseres i IOP'ene. Fylkesmannen vil påpeke at det ikke alltid er samsvar mellom vedtak og IOP når det gjelder timetall.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når den avviker fra LK06, og skolen må ha en implementert rutine som sikrer at tilbudet om spesialundervisning ses i sammenheng med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

IOP'ene Fylkesmannen har fått tilsendt, omfatter mål for opplæringen der IOP avviker fra LK06.

Gjennom intervjuene med de ansatte på Holviga skole, får Fylkesmannen inntrykk av at det er praksis for å se til at tilbudet om spesialundervisning sees i sammenheng med den ordinære undervisningen. Det vises til et tett samarbeid mellom lærerne for å samordne spesialundervisningen med klassenes planer, men skolen har ingen skriftlig rutine hvor dette ivaretas.

3.3 Fylkesmannens konklusjon

Det lokale arbeidet med læreplaner ved Holviga skole oppfyller ikke kravene til opplæringsloven § 2-3, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 1-1, 3-1 og 3-2.

Rektor sikrer ikke at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i faget eller at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen, hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetanse, hva som er grunnlaget for vurderingen. Rektor sikrer heller ikke at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og individuelle opplæringsmål i IOP.

Arbeidet med individuelle opplæringsplaner ved Holviga skole er stort sett i samsvar med opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5. Skolen utarbeider IOP hvert år for alle elever som har vedtak om spesialundervisning. Innholdet i IOP'ene samsvarer med enkeltvedtakene når det gjelder innholdet i opplæringen (eventuelle avvik fra LK06) og IOP'ene omfatter mål for opplæringen der IOP avviker fra LK06.

Arbeidet med individuelle opplæringsplaner ved Holviga skole samsvar ikke med opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5 når det gjelder kravet til skolen om å ha en implementert rutine for å sikre at tilbudet om spesialundervisning sees i sammenheng med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

4. Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte av opplæringen. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Dette gjelder for alle årstrinn og gjelder også for elever med individuelle mål i en IOP. Elevene skal gjøres i stand til å forstå hva de skal lære, og hva som er formålet med opplæringen. Lærerne gjennomfører opplæringen og må kommunisere dette til elevene.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene skal kjenne til hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse, og hva det legges vekt på i vurderingen av en prestasjon. Kravet til at det skal være kjent for eleven, innebærer at det ikke holder at informasjonen ligger på Internett eller kan fås ved å spørre læreren. Lærerne må kommunisere grunnlaget for vurderingen til elevene.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Vurderingen underveis i opplæringen skal gi god tilbakemelding og rettledning til eleven og være et redskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2.

Undervisvurdering skal bidra til at eleven øker sin kompetanse i fag, jf. forskriften § 3-11. Undervisvurderingen skal gis løpende og systematisk, den kan både være skriftlig og muntlig, skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til eleven og skal gis med sikte på faglig utvikling.

Elevene skal involveres i eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12. Lærerne må sørge for at elevene involveres i dette. Elevens egenvurdering skal være en del av undervisvurderingen.

Skolen må ha en implementert rutine for halvårsvurdering og årsrapportering ved spesialundervisning i alle fag hvor det gis informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Halvårsvurdering i fag er en del av undervisvurderingen og skal uttrykke elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-13. Halvårsvurdering skal også gi veiledning i hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering uten karakter skal elevene få gjennom hele grunnopplæringen og gjelder alle elever uavhengig av vedtak og type opplæring. Det er ikke satt krav til hvilken form vurderingen skal ha. Vurderingen kan derfor både være skriftlig og muntlig. Fra og med 8. årstrinn og i videregående opplæring skal elevene få vurderingen uten karakter midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avsluttet.

Fra 8. årstrinn og i videregående skole skal elevene i tillegg ha halvårsvurdering med karakter midt i opplæringsperioden, og på slutten av året dersom faget ikke blir avsluttet.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5.

Skolen må ha en skriftlig og innarbeidet fremgangsmåte for at halvårsvurderinger og årsrapporter gis på riktige tidspunkt og har et innhold i samsvar med forskriften.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Fylkesmannen har undersøkt om skolens arbeid med undervisvurdering gjennomføres på en slik måte at det bidrar til å øke elevenes utbytte av opplæringen.

Fylkesmannen har mottatt egenvurderingsskjemaer utfylt av skolens ansatte og spørreskjemaer utfylt av elever på 6. og 9. trinn. Elever fra disse to trinnene har også deltatt i samtaler som gjelder skolens arbeid med undervisvurdering. Fylkesmannen har ikke hatt egne samtaler med elever med IOP. Det er også gjennomført intervju med rektor og lærere på 6. og 9. trinn. I tillegg har vi mottatt skriftlig dokumentasjon (se vedlegg).

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til og elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

I dokumentasjonen Fylkesmannen har mottatt, ser vi at det på Holviga skole oppgis mål for undervisningsøktene på tavle, plakater og ukeplaner. I følge rektor ble det fra og med skoleåret 2013/2014 stilt krav fra ledelsen om at elevene for hver time skal få vite målet for undervisningen. Intervjuene med ansatte og samtalene med elevene bekrefter at det er en kultur på skolen for at målene formidles til elevene.

Når det gjelder informasjon om hva det legges vekt på i vurderingen i faget, sier både ansatte og elever at vurderingskriterier ligger tilgjengelig på It's Learning. Fylkesmannen har fått oversendt flere eksempler på den type informasjon, som vurderingskriterier, mållark/målhefte og sjekklister. I intervjuene kommer det også frem at faggruppemøtene, særlig på ungdomstrinnet, benyttes til å samarbeide om vurdering. Lærerne er opptatte av å kvalitetssikre vurderingen av elevenes kompetanse og utvikle et godt tolkningsfellesskap. Det er kultur på skolen for å utveksle elevarbeid for å få en mest mulig riktig og rettferdig vurdering.

Det er et krav om at elever skal veiledes i hva det legges vekt på i vurderingen i faget. Da holder det ikke at vurderingskriterier for eksempel er tilgjengelige på nett. I samtaler med elevene kommer det frem at det er varierende i hvilken grad elevene har orientert seg om vurderingskriteriene på egenhånd. Fylkesmannen har inntrykk av at de ansatte på Holviga skole er bevisste på elevenes rett til å bli veiledet. I intervjuene kommer det frem at lærerne gjerne aktivt forklarer elevene hva som skal til for å nå målene og at de gjennomgår vurderingskriterier, mållark og sjekklister i forkant av en opplæringsøkt. Denne praksisen blir bekreftet i samtalene med elever.

De ansatte sier at når det gjelder elever med IOP så får disse den samme oppfølgingen som andre elever når det gjelder klargjøring av mål og veiledning om hva som blir vektlagt i vurderingen, men at dette tilpasses nivået til eleven og elevens individuelle behov.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Fylkesmannen har mottatt flere gode eksempler på tilbakemeldinger til elever om hva de mestrer i fagene. Det bekreftes i intervjuene med de ansatte og samtalene med elevene at denne type tilbakemeldinger gis løpende, både skriftlig og muntlig.

Når det gjelder kravet om at elevene også skal få veiledning i hva de må gjøre for å øke kompetansen sin, mener Fylkesmannen praksisen ved skolen er varierende. Vi har inntrykk av at mange lærere gir fremovermelding i en eller annen form og flere har høy bevissthet rundt dette, men det gjøres ikke systematisk. Eksempelene vi har mottatt viser at fremovermeldingene i stor grad er knyttet til aktivitetskrav som «bli mer aktiv» eller «øve mer» og ikke i så stor grad knyttet til ferdigheter og kunnskap (kompetanse). «To stjerner og et ønske» brukes av noen lærere på barnetrinnet, men ikke av alle. Intervjuene med de ansatte og samtalene med elevene underbygger også inntrykket Fylkesmannen har av at det er ulik praksis på Holviga skole når det gjelder å veilede elevene i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse i fagene.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

I dokumentasjonen som Fylkesmannen har mottatt fra skolen, finner vi eksempler på sjekklister som kan benyttes til dette formålet og egenvurderingsskjemaer. Det kom også frem i intervjuene at noen lærere sender hjem skjema til utfylling i forkant av halvårssamtaler. Videre kom det frem at noen ansatte bruker metoder som læringspartnere og responsgrupper og at elevene i noen tilfeller vurderer hverandres leksearbeid eller fremføringer og liknende.

Det ble under intervjuene også påpekt at dette er vanskelig for elevene, særlig når det gjelder elever med lav måloppnåelse eller med lave ambisjoner. Hvordan kan man vurdere om noe svarer til en kompetanse man selv ikke innehar? Fylkesmannen synes denne type refleksjoner viser at flere lærere har en høy bevissthet rundt underveisvurdering for læring.

På samme måte som med fremovermeldinger, mener Fylkesmannen at noen lærere på Holviga skole involverer elevene i vurderingen av eget læringsarbeid, men at dette ikke gjøres gjennomgående. Elevenes svar på spørreskjemaet og samtalene Fylkesmannen hadde med elever på skolen, viser at elevene i liten grad opplever at de blir involvert i vurderingen av eget læringsarbeid. På barnetrinnet involveres de først og fremst i forhold rundt trivsel og om de synes fagene er spennende/gøy eller ikke. På ungdomstrinnet blir det vist til noe egenvurdering i fremmedspråk, men utover det opplever heller ikke elevene her at de involveres i vurderingen av eget læringsarbeid. Ansatte ga også selv uttrykk for i intervjuene at dette var et område de kunne bli bedre på.

Skolen må ha en implementert rutine for halvårsvurdering og årsrapportering ved spesialundervisning i alle fag hvor det gis informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Fylkesmannen har ikke fått dokumentert at skolen har felles skriftlige retningslinjer for halvårsvurdering som sikrer at det a) gis informasjon om elevens kompetanse i fagene og b) gis veiledning om hvordan eleven kan øke sin kompetanse.

Vi har ikke mottatt noe årshjul for høsten som gjelder for barnetrinnet, da dette er under revisjon. I årshjulet til barnetrinnet for våren 2014, ser vi at elevsamtaler skulle gjennomføres i uke 8 – 9 og utviklingssamtaler skulle gjennomføres i uke 11 – 13.

I ungdomstrinnets «Personalbrosjyre» står det under «Noen årlige rutiner» at det skal gjennomføres elevsamtaler og utviklingssamtaler i uke 42 – 44 på høsten og uke 11 – 13 på våren.

Fylkesmannen mener at det er bekreftet at elevene ved Holviga skole får en elevsamtale og en utviklingssamtale i halvåret og at det er kontaktlærer som gjennomfører samtalene med elevene.

Når det gjelder innholdet i samtalene, så er det utarbeidet en mal for utviklingssamtaler på skolen. På barnetrinnet er det denne som benyttes, mens det på ungdomstrinnet varierer fra kontaktlærer til kontaktlærer om dette skjemaet brukes eller ikke.

Det er ingen skriftlige rutiner som sier noe om at faglærere skal formidle informasjon til kontaktlærer om kompetansen til eleven og hva eleven må gjøre for å øke kompetansen sin i det enkelte fag. Lærerne opplyser i intervjuene med Fylkesmannen at det på ungdomstrinnet er praksis ved skolen at faglærere legger denne informasjonen på It's

Learning, og at kontaktlærer kan hente den ut derfra i sin forberedelse til samtaler. Elevene blir også oppfordret til å gå inn på læringsplattformen og orientere seg om egen kompetanse i fagene. Fylkesmannen har ikke mottatt utskrifter fra It's Learning.

Skoleledelsen kontrollerer ikke om faglærere faktisk rapporterer til kontaktlærere om elevenes utvikling i fagene i forbindelse med den halvårige samtalen, men skoleledelsen har tillit til at de ville fått beskjed om tilbakemeldingene var mangelfulle. Det opplyses om at det på skolen er praksis for at faglærer tar opp med kontaktlærer om det er noe spesielt vedrørende enkeltelever som bør være tema på en enkeltes utviklingssamtale. Nye lærere vil få muntlig beskjed om denne praksisen av sine kollegaer.

Når det gjelder barnetrinnet, ble det opplyst at det i utviklingssamtalen var fokus både på det sosiale og den faglige utviklingen. Hovedvekten lå på de tre basisfagene.

I malen for utviklingssamtalen ser vi at det er laget rubrikker for hvert fag hvor det skal skrives inn informasjon om den faglige utviklingen og måloppnåelsen til eleven. Det er ikke i malen lagt til rette for å skrive om hva eleven må gjøre for å øke kompetansen sin i fagene ved at det for eksempel er laget en egen rubrikk for å fylle ut dette eller at det nevnes spesifikt. Fylkesmannen vil påpeke at malen med fordel kunne hatt en egen rubrikk for veiledning om hvordan eleven kan øke kompetansen sin i de enkelte fagene.

Vi har også mottatt ett eksempel på utfylt skjema til utviklingssamtale. I det utfylte skjemaet Fylkesmannen har fått tilsendt, er det ikke gitt fremovermeldinger. I dette eksempelet er det heller ikke informasjon om måloppnåelsen til eleven. Fokuset er først og fremst på om eleven trives med fagene og om arbeidet med fagene oppleves som utfordrende eller ikke.

Fylkesmannen har også mottatt en mal for elevsamtalen. I intervjuene med lærerne og samtaler med elevene kom det frem at fokuset i elevsamtalerne først og fremst er på det sosiale. Av malen Fylkesmannen har mottatt, går det også frem at samtalen skal dreie seg om trivsel og arbeidsforhold.

Rutiner for rapportering ved spesialundervisning er beskrevet i «Plan for spesialpedagogiske tjenester». Denne rutinen er ikke kjent i personalet utover skoleledelse og spesialpedagogiske koordinatorene. Det er videre uklart når årsrapportene skal være ferdige. I intervjuene får vi opplyst at fristen er 15. desember for 10. trinn, 15. februar for 7. trinn og 15. mai for alle andre trinn. I ungdomstrinnets «Personalbrosjyre», er 15. desember oppgitt som frist for 10. trinn og 15. februar for 8. og 9. trinn. I «Plan for pedagogiske tjenester» er 15. februar oppgitt som frist for alle trinn.

Fylkesmannen har mottatt 4 eksempler på årsrapporter. Her ser vi at det gis en vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

Den individuelle underveisvurderingen ved Holviga skole bidrar i noen grad til at elevene får realisert sine muligheter til å nå målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5 og forskrift til opplæringsloven §§ 3-1, 3-2, 3-11, 3-12 og 3-13.

Lærerne veileder elevene om hvilke kompetansemål fra LK06 / mål i IOP som opplæringen er knyttet til, hva det legges vekt på i vurderingen i faget og lærerne gir elevene tilbakemeldinger på hva de mestrer i fagene.

Lærerne veileder ikke i tilstrekkelig grad elevene om hva de må gjøre for å øke sin kompetanse i faget og sørger heller ikke for å involvere elevene i eget læringsarbeid i tilstrekkelig grad.

Skolen har ikke implementert rutine for halvårsvurdering og årsrapportering ved spesialundervisning hvor det gis informasjon om elevens kompetanse i fagene og veiledning om hvordan eleven kan øke kompetansen sin.

5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

5.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en implementert rutine som sikrer at lærerne systematisk vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Læreren skal, som en del av undervisvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen må ha en innarbeidet og skriftlig fremgangsmåte for systematisk å vurdere om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolens rutine må for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, sikre at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø tilknyttet den enkelte elev blir vurdert, og skolen må vurdere og eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Fremgangsmåten for dette må være skriftliggjort og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PPT for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Skolen må ha en implementert rutine for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket.

Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning og å melde fra til rektor når det er behov for det, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må ha en skriftlig og innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere og melde behov for spesialundervisning.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Skolen må ha en implementert rutine som sikrer at lærerne systematisk vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Fylkesmannen ser av dokumentasjonen til at Holviga skole gjennomfører noe kartlegging av elevenes utbytte av opplæringen. I ungdomstrinnets «Personalbrosjyre» er tidspunktene for nasjonale prøver markert og det bekreftes i intervjuene at skolen gjennomfører «Grimstadprøven». Utover disse prøvene, kan ikke Fylkesmannen se at vurderingen av om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, er satt i system. Vi oppfatter at det er ulik praksis for dette på skolen. Noen faggrupper har tatt med tidspunkter for kartleggingsprøver i årsplanen for faget, andre ikke.

Videre har vi ikke sett noe system for å vurderer resultatene. Vi er informert om at innføring av Vokal er i en oppstartsfase, men bruken av dette verktøyet er ikke innarbeidet enda.

Skolens rutine må for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, sikre at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø tilknyttet den enkelte elev blir vurdert, og skolen må vurdere og eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

I følge rektor, har ikke skolen en rutine som sikrer at det for elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen gjennomføres en vurdering av arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø. Fylkesmannen ser at dette er omtalt i «Plan for spesialpedagogiske tjenetester», men denne planen er ikke kjent og i bruk på Holviga skole.

Intervjuene viser at skolen ikke har et felles fokus på å vurdere egen praksis. Enkelte lærere gir uttrykk for et ønske om å jobbe mer systematisk med dette, for eksempel ved å ta i bruk kollegaveiledning. Noen har også tradisjon for å kvalitetssikre egen undervisning gjennom tett samarbeid med kollegaer for eksempel på samme trinn.

Fylkesmannen mener at skolen ikke har en rutine for å sikre at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert hvis det viser seg at elever ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Følgelig har skolen heller ikke tiltak som gjennomføres i sammenheng med dette. Det trenger likevel ikke bety at det ved skolen ikke i noen sammenhenger blir satt inn tiltak for å tilpasse opplæringen.

Skolen må ha en implementert rutine for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor. Vurderinger knyttet til behov for spesialundervisning er i noen grad omtalt i «Plan for spesialpedagogiske tjenester.», men intervjuene viser at denne planen ikke er kjent og i bruk ved Holviga skole.

«Plan for spesialpedagogiske tjenester» har en rutine som vedlegg: «Fra bekymring til henvisning ved PPT». Fylkesmannen har fått opplyst at denne skal være gjeldende for Holviga skole, men denne rutinen er ikke kjent i personalet.

Fylkesmannen har fått bekreftet at praksis ved skolen er at ved bekymring for enkeltelever melder faglærer til kontaktlærer. Kontaktlærer har samtaler med hjemmet og kontakter spesialpedagogisk koordinator. Saken tas opp i ressursteam og her blir også rektor orientert. Eleven testes og det prøves ut ulike tiltak. Ved fortsatt bekymring, kontaktes hjem og PPT og eleven meldes til utredning hos PPT. Slik Fylkesmannen ser det, er denne praksisen personavhengig. Praksisen er i stor grad avhengig av tilstedeværelsen til koordinatorene for spesialundervisning.

Når det gjelder å melde behov for spesialundervisning til rektor, ble det under intervjuene opplyst om at meldingen går via spesialpedagogisk koordinator. Dette går også frem av skolens meldeskjema, «Kontaktskjema i elevsaker» som Fylkesmannen har mottatt.

5.3 Fylkesmannens konklusjon

Holviga skole sikrer ikke at den enkelte elevs utbytte av opplæringen blir systematisk vurdert og fulgt opp, jf. opplæringsloven §§ 1-3, 5-1, 5-4 og 5-5 og forskrift til opplæringsloven § 3-11.

Skolen har ingen implementert rutine for å sikre at lærerne systematisk vurderer om alle elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen og som sikrer at det for elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen, gjennomføres vurdering av arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljøet

Skolen gjennomfører følgelig heller ikke tiltak i de tilfeller hvor det avdekkes at elevene ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolen har ikke en implementert rutine for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning eller at læreren melder behov for spesialundervisning til rektor

6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

6.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en implementert rutine for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må rutinen sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Elever i grunnopplæringen med annet morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen på skolen, jf. opplæringsloven § 2-8. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Kommunen har ansvaret

for at kartleggingen av elevens norskferdigheter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I de fleste tilfeller er det skolen som gjennomfører kartleggingen. Skolen må også vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må ha en innarbeidet og skriftlig fremgangsmåte som sikrer dette.

Elever med enkeltvedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Skolen skal også kartlegge eleven underveis i opplæringen når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8. Dette for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for dette.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Skolen må ha en implementert rutine for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må rutinen sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. Elever med enkeltvedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Fylkesmannen har mottatt 5 enkeltvedtak om særskilt språkopplæring. I disse vedtakene er kartlegging av elevene omtalt. Det står her at skolen tar i bruk Utdanningsdirektoratets tester for å kartlegge elevene ved oppstart av den særskilte norskopplæringen og underveis i opplæringen. Det går ikke frem av vedtakene at det er vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

I følge rektor har ikke Holviga skole noen rutine for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. Videre vurderes det ikke om elevene har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. Elevene får heller ikke, i følge rektor, kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Rektor opplyser at skolen venter på en avklaring fra kommunen når det gjelder hvilke tester som skal brukes, og videre at kommunen har bestemt at det i Grimstad ikke skal gis morsmålsopplæring og tospråklig opplæring.

6.4 Fylkesmannens konklusjon

Holviga skole sikrer ikke at elever som ikke har norsk som morsmål, får vurdert sitt behov for særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8.

Skolen har ingen implementert rutine for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk.

Skolen har heller ikke rutiner som sikrer at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring når eleven har behov for særskilt norskopplæring og at elever med vedtak om særskilt språkopplæring blir kartlagt underveis i opplæringen.

7. Frist for retting av lovbrudd

Fylkesmannen har i kapitlene 3 til og med 6 konstatert lovbrudd. I denne rapporten gis Grimstad kommune frist til å rette lovbrudd, jf. kommuneloven § 60 d.

Frist for retting er 01.06.2015. Kommunen må innen denne datoen sende Fylkesmannen en erklæring om at det ulovlige forholdet er rettet og en redegjørelse for hvordan lovbruddet er rettet.

Dersom lovbrudd ikke rettes innen den fastsatte fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som vedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen i denne rapporten:

Skolens arbeid med opplæring i fag

1. Grimstad kommune må sørge for at det lokale arbeidet med læreplaner ved Holviga skole oppfyller kravene til opplæringsloven § 2-3, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 1-1, 3-1 og 3-2.

Grimstad kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Rektor sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i faget.
- b. Rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen, hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetanse, og hva som er grunnlaget for vurderingen.
- c. Rektor sikrer at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og individuelle opplæringsmål i IOP.

2. Grimstad kommune må sørge for at arbeidet med individuelle opplæringsplaner ved Holviga skole er i samsvar med opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

Grimstad kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Skolen har implementert rutine for å sikre at tilbudet om spesialundervisning sees i sammenheng med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

3. Grimstad kommune må sørge for at den individuelle underveisvurderingen ved Holviga skole bidrar til at elevene får realisert sine muligheter til å nå målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5 og forskrift til opplæringsloven §§ 3-1, 3-2, 3-11, 3-12 og 3-13.

Grimstad kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Lærerne veileder elevene om hva de må gjøre for å øke sin kompetanse i faget.
- b. Lærerne sørger for å involvere elevene i eget læringsarbeid.
- c. Skolen har implementert rutine for halvårsvurdering og årsrapportering ved spesialundervisning hvor det

- gis informasjon om elevens kompetanse i fagene.
- gis veiledning om hvordan eleven kan øke kompetansen sin.

Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

4. Grimstad kommune må sørge for at Holviga skole sikrer at den enkelte elevs utbytte av opplæringen blir systematisk vurdert og fulgt opp, jf. opplæringsloven §§ 1-3, 5-1, 5-4 og 5-5 og forskrift til opplæringsloven § 3-11.

Grimstad kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Skolen har en implementert rutine for å sikre at lærerne systematisk vurderer om alle elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.
- b. Rutinen (for systematisk vurdering om alle elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen) sikrer at det for elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen, gjennomføres vurdering av
 - arbeidsmåter
 - vurderingspraksis
 - læringsmiljøet
- c. Skolen gjennomfører tiltak i de tilfeller hvor det avdekkes at elevene ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.
- d. Skolen har en implementert rutine for
 - å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning
 - at læreren melder behov for spesialundervisning til rektor

Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

5. Grimstad kommune må sørge for at Holviga skole sikrer at elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål, får vurdert sitt behov for særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8.

Grimstad kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Skolen har en implementert rutine for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk.
- b. Skolen har rutiner som sikrer at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring når eleven har behov for særskilt norskopplæring.
- c. Elever med vedtak om særskilt språkopplæring blir kartlagt underveis i opplæringen.

8. Kommunens frist til å rette

Som nevnt i kapittel 7 ovenfor er kommunen gitt frist for å rette de ulovlige forholdene som er konstatert i denne rapporten.

Frist for tilbakemelding er **01.06.2015**.

Kommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

09.12.2014

Inger Marie Skar
seniorrådgiver

Cecilie T. Mork
seniorrådgiver

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- Spørreskjema elever 6. trinn –35- norsk
- Spørreskjema elever 6. trinn –32- matematikk
- Spørreskjema elever 6. trinn –35- kroppsøving
- Spørreskjema elever 9. trinn –50- norsk
- Spørreskjema elever 9. trinn –50- matematikk
- Spørreskjema elever 9. trinn –50- kroppsøving
- Egenvurderingsskjema, skolens ledelse
- Egenvurderingsskjema –10- lærere på 6. og 9. trinn
- Plan for spesialpedagogiske tjenester
- Halvårsplan høst 2014, kroppsøving 9. trinn
- Halvårsplan vår 2015, kroppsøving 9. trinn
- Årsplan 2014/2015, matematikk 6. trinn
- Eksempel på ukeplan høst 2014, 6. trinn
- Treårig aktivitetsplan for kroppsøving, ungdomstrinnet
- Vurderingskriterier i kroppsøving, ungdomstrinnet
- Grad av måloppnåelse, kroppsøving, ungdomstrinnet
- Møteplan, ungdomstrinnet, høst 2014
- Eksempel på arbeidsplan høst 2014, 9. trinn
- Fagplan i norsk, ungdomstrinnet
- Årsplan 2014/2015, norsk, 6. trinn
- Eksempel på ukeplan vår 2014, 6. trinn
- Årsplan 2014/2015, norsk, 6. trinn
- Halvårsplan høst 2014, matematikk, 9. trinn
- 5 eksempler på mål i klasserom, på tavler og plakater (bilder)
- Årshjul barnetrinn, vår 2014
- Epost om tilbud ved Dahlske videregående for elever på 10. trinn
- Powerpoint-presentasjon om tilbud ved Dahlske videregående for elever på 10. trinn
- Eksempel på ukeplan høst 2014, 7. trinn
- Vurderingsskjema til norsklekse, 5. trinn
- Mal for utviklingssamtale
- Mal for elevsamtale
- 4 eksempler på mål for oppslag i klasserom
- Vurderingsskjema fra «Inn i teksten»
- Vurderingskriterier for artikkel
- Vurderingskriterier for debattartikkel
- Vurderingskriterier for festtale
- Vurderingskriterier for novelle
- Vurderingskriterier for foredrag
- Sjekkliste for heldagsprøve
- Sjekkliste for intervju (innhold og språk/struktur)
- Kjennetegn på måloppnåelse, fortelling
- Sjekkliste for novelle
- Sjekkliste for nynorsk tekst
- Sjekkliste artikkel
- Målhefte for matematikk, 2014 – 2017

- Egenvurderingsskjema, matematikk, «Grunntall 9»
- Føringsplakat i matematikk
- 2 vurderingsskjemaer fra «Grunntall 6»
- 2 eksempler på vurdering i norsk
- Eksempler på tilbakemeldinger i norsk som skal brukes sammen med vurderingsskjema
- Matteprøve, kapittel 1, tall med tilbakemeldingsskjema
- Utfylt skjema for utviklingssamtale
- Eksempel på oppgaver i matematikk med kommentarer
- Kontaktskjema i elevsaker
- Referat fra ressursteam 12.06.2014
- Carlstens leseprøve 8. klasse
- Visuell oversikt over besvarelser i matematikk, 10. trinn
- Eksempler på mateoppgaver
- Samtaleark 1. og 2. trinn
- 4 elevsaker med sakkyndig vurdering, IOP og årsrapport
- 5 enkeltvedtak om særskilt norskopplæring
- Personalbrosjyre, ungdomstrinnet (overlevert ved stedlig intervju)
- Utskrift fra Moava (overlevert ved stedlig intervju)

Det ble gjennomført stedlig tilsyn 04.11.2014.

Det ble avholdt intervjuer med:

- Bjørn Malmo, rektor
- Trude Stavdal, lærer 6. trinn
- Johnny Rønning, lærer 6. trinn
- Geir Lorentzen, lærer 6. trinn
- Astrid Wirak, lærer 9. trinn
- Odd Vaule, lærer 9. trinn
- Katrine Laurendz, lærer 9. trinn
- Nina B. Woxholt, spesialpedagogisk koordinator, ungdomstrinn
- Judith Eileraas, spesialpedagogisk koordinator, barnetrinn
- Erling Rugsland, fagledere ungdomstrinn
- Anne Grete Ødegården, fagleder barnetrinn

Det ble gjennomført samtaler med:

- 3 elever på 6. trinn
- 3 elever på 9. trinn

Foreløpig rapport med forhåndsvarsel ble sendt ut 20.11.2014 og presentert på sluttmøte 27.11.2014.

- Brev 04.12.2014
 - Ang forhåndsvarsel, foreløpig rapport